

KNJIŽEVNA POROČILA

France Bevk: Znamenja na nebu. Roman iz XIV. stoletja. Prva knjiga: *Krvavi jezdeci*. (Druga izdaja.) — Druga knjiga: *Škorpioni zemlje*. — Tretja knjiga: *Črni bratje in sestre*. Gorica 1928., 1929. Izdala in založila književna zadruga «Goriška matica». Strani 206, 220, 272.

Širša zgodba teh treh knjig je zgodovina tolminske deželice v prvi polovici XIV. stoletja, ko so se pogosto zanjo bojevali oglejski patrijarhi in goriški grofje in ko je često prehajala v nesrečo in žalost tlačanskega prebivalstva iz rok v roko. Ožja povest trilogije pa je usoda dveh rodov iz matere Agate, njenih sinov in otrok njenega sinu Štefana.

Življenje obeh zgodb kipi in pljuska od Tolmina do Gorice, Čedad in Ogleja in odtod do gradov plemičev Vilalfov ter do samotnega gorskega bivališča poslednjega «ajda» Izborja. Izpolnjujejo ga vsi sloji prebivalstva od tlačana do grofa in patrijarha. Življenje vsega tega pisanega sveta je kar najbolj vsestransko in mnogoliko. Skoro vse oblike človeškega življenja so upodobljene v teh knjigah, toda vendar z zadostno omejitvijo, da se ne zabriše poglavitno stremljenje, pokazati težave in nadloge, bolečine in strahove tlačanskega ljudstva, ki ga vznemirjajo in izčrpavajo vojske in roparji, tlaka in desetina v pridelku in dušah, krivice gospodarjev in končno elementarne moči prirode same.

Pri oblikovanju te ogromne snovi Bevku ne gre za razkrivanje globin človeške narave, marveč za pripovedovanje zanimive in pester povesti, polne dogodkov in doživljajev, ki naj jih bravec spremlja z zanimanjem, veseljem, žalostjo, nejevoljo, skratka z vsemi čustvi svoje čuteče narave. Njegovo pripovedovanje je sveže in sočno in vzbuja predvsem ono nekoliko radostno zanimanje, katerega uteševanje imenujemo — zabavo. Stopnjeval bi Bevk lahko učinek svojega dela, če bi ga ostreje osredotočil na eno glavno osebo, če bi dal dogajanju trohice več napetosti in če bi usode poglavitnih oseb prilagodil značaju vsega življenja, ki je romantično in dokaj nenavadno, dočim je celotna usoda posameznikov vendarle običajna. Dalo bi se reči, da je življenje v podrobnostih predstavljano romantično, v celoti pa čisto naturalistično.

Značaji oseb so začrtani rahlo, a v glavnem vendarle dovolj določno. Do monumentalnosti, ki bi bila v povesti tega načina na mestu, se ne dvigne v celoti nobeden, pač pa v nekaterih prizorih Štefan in v svoji smrti Ljubota. V trenutkih se jima približuje Živka, ki pa je s svojim nekoliko izrednim čustvom duhu tega dela tuja. Njena ljubezen je prezanimiva in prenenavadna, da bi jo mogli mirne duše sprejeti kot nekaj istovrstnega med ostala popolnoma običajna čustva, ki gibljejo življenje tega romana.

Tudi v vprašanju po zgodovinskem ozračju ne dosega Bevkova moč umetniške prodirnosti, daje pa življenju neko barvitost, ki pomaga uživajočemu bravecu do varljive iluzije časovnega duha. V tem in skoro v vseh pisateljskih ozirih je najbolj zanimiv in najbolj krepak tretji del romana. Pisan je bolj kot prva dva z živahno, bogato in zanimanje vzbujajočo domišljijo, z okusom, z zmisлом za tekočnost in neprisiljenost. Jezik dela je sočen in svež in nekoliko zgodovinsko stiliziran, toda pogosto nepravilen.

Navedene kakovosti dajejo trilogiji pečat dobre ljudske knjige, ki ima kot taka redko vrlino, da ne poučuje in ne moralizira, marveč lepo in dobro zabava.

Josip Vidmar.